

Verslag 9^e Kenniskring schakelklassen op 16 april 2009

1. Nieuwe ontwikkelingen

Wet OK.

Deze wet gaat vooral over het jonge kind en regelt de inhoudelijke afstemming tussen peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. Een klein deel gaat over de (toekomst van de) schakelklassen. Gemeenten houden de mogelijkheid en het budget om ook in de komende beleidsperiode de schakelklas als instrument te gebruiken. De regels worden minder strak. De tekst van het wetsvoorstel inclusief toelichting is te vinden op de website schakelklassen.

http://www.schakel-klassen.nl/Wet_en_regelgeving.html

Quick Scan: aantal schakelklassen in Nederland

Zie de bijlage voor een samenvatting. De volledige rapportage staat op de website schakelklassen. http://www.schakel-klassen.nl/Nieuws_schakelklassen_per_gemeente.html

Opvallende zaken: vrij grote respons van gemeenten (71%); groei van het aantal schakelklassen vooral in de kleinere gemeenten, waar vooral voor de deeltijdvariant gekozen is; de VSD vinden we vooral in Arnhem.

Bekostiging opvang nieuwkomers

Niet iedereen blijkt bekend te zijn met de regeling bekostiging opvang nieuwkomers die sinds kort veranderd is waardoor de bedragen per leerling wat hoger zijn geworden..

Scholen kunnen bekostiging aanvragen voor leerlingen uit het buitenland afkomstig, die korter dan een jaar in Nederland zijn. Deze aanvraag kan op drie momenten per schooljaar worden ingediend: in oktober, februari en juni. Voorwaarde is wel dat er minstens 4 leerlingen zijn waarvoor de aanvraag geldt.

Schakelklassen voor neveninstromers kunnen dus bekostigd worden vanuit het schakelklas budget en dat kan worden aangevuld met bovengenoemde vergoeding voor de opvang van nieuwkomers.

De verantwoording is ingewikkeld, zo wordt door een van de aanwezigen gemeld. Dat kan voor sommige scholen een reden zijn om de bekostiging niet aan te vragen. Reactie van anderen: dat valt best mee. Je kunt de benodigde formulieren downloaden van de site van CFI. Het is aan te raden scholen te stimuleren om deze bekostiging aan te vragen.

Zie ook: website schakelklassen in rubriek wet- en regelgeving.

Aanpassing gewichtenregeling.

De 70 miljoen die aanvankelijk bedoeld waren om de drempel van de gewichtenregeling voor scholen te verlagen van 6 naar 3%, wordt anders besteed. De drempelverlaging gaat niet door. Er worden impulsgebieden ingevoerd. Dat zijn postcodegebieden met veel inwoners met lage inkomens of uitkeringen. Scholen in zo'n postcodegebied krijgen extra gewichtengeld, in 2009-2010 ruim 1300 euro per gewichtenleerling. Zie de brief van staatssecretaris Dijkzema dd 13 februari 2009 (kenmerk PO/97245).

Uit reacties van aanwezigen blijkt dat dit soms wonderlijk kan uitpakken. Scholen staan bijvoorbeeld net buiten de impuls-postcode, terwijl veel van de leerlingen wel in het impulsgebied wonen. Arnhem heeft de publiciteit gezocht (NRC) en een brief gestuurd aan OCW. Enschede heeft met de schoolbesturen afgesproken dat de gelden worden herverdeeld en worden ingezet voor taalbeleid. Verwacht wordt dat de impulsgebieden-regeling over

enkele jaren wordt herzien. Als het onderwijsnummer is ingevoerd, kan uitkering aan scholen leerling-gebonden plaatsvinden en is dat niet meer afhankelijk van de plaats waar de school staat.

Kopklassen

Arnhem stopt na 4 jaar proberen met kopklassen. Er komen te weinig leerlingen, m.n. vanwege de te grote afstand tussen huis en school. Andere gemeenten herkennen het probleem. Nijmegen ziet af van het opzetten van een kopklas n.a.v. deze ervaringen. Jammer, omdat tegelijkertijd uit het onderzoek van ITS/SCO Kohnstamm naar voren komt dat de resultaten van kopklassen spectaculair zijn.

2. Bekostiging schakelklassen na 1 augustus 2010

Kernvraag is, heeft de gemeente na augustus 2010 nog wel geld voor VVE en schakelklassen? Veel van de extra middelen komen terecht in het gemeentefonds en dan wordt het een heel gevecht om VVE en schakelklassen overeind te houden. Omdat gemeenten nu nog niet weten hoe de financiële situatie na volgend schooljaar zal zijn, gaan zij daarop inspelen door bijvoorbeeld in beschikkingen te zetten dat het na 2010 is afgelopen met de schakelklassen. Het is voor gemeenten van belang te weten of en welke middelen als specifieke uitkering/BDU worden toegekend, en welke middelen aan het accres gemeentefonds worden toegevoegd.

Daarnaast is de vraag wat de verlaging van het aantal gewichtenleerlingen (autonome daling en minder gewichten door wijziging van de gewichtenregeling) zal betekenen voor de uitkering die gemeenten vanaf augustus 2010 krijgen.

Afgesproken wordt dat Sardes de zorgen die hierover bij gemeenten leven zal doorspelen naar OCW middels een brief aan de vaste Kamercommissie (afschrift aan Dijksma).

Noot van de verslaggever: Sardes heeft een overleg met OCW afgewacht alvorens deze actie ten uitvoer te brengen. Belangrijke uitkomst was dat er voor het komende schooljaar geen reden is om te twifelen aan middelen voor de schakelklas (zie verslag van dit overleg dat eerder is verspreid onder de deelnemers van de kenniskring en de reactie van Apeldoorn hierop, die doorgestuurd is naar OCW)

Aangegeven is dat volgend jaar mei veel te laat is om dan pas uitsluitel te geven over het budget voor het schooljaar 2010-2011. Gemeenten zouden dat ook in andere overleggen (bv in G27 verband of via de VNG) aan de orde kunnen stellen.

Bij het ministerie is het genoegzaam bekend dat als er meer middelen in het gemeentefonds terecht komen, het voortbestaan van de schakelklassen afhankelijk wordt van de politiek en van de macht van de wethouder. Dit heeft alles te maken met de spagaat waarin het ministerie verkeert tussen 'besturen op afstand en deregulering' aan de ene kant en 'evidence based' aan de andere.

Uiteindelijk is er geen brief verstuurd.

3 Schakelklassen na 2010

Wat besluiten gemeenten te doen met de schakelklassen vanaf augustus 2010? Hoe worden de resultaten gemeten en gewaardeerd? Welke criteria zullen door gemeenten worden gehanteerd om te besluiten of wel of niet voortzetten van de schakelklas?

Er wordt op verschillende manieren geëvalueerd en de uitkomsten blijken ook zeer divers. Barneveld: in 1 jaar zijn in twee deeltijd schakelklassen de leerlingen twee niveaus omhoog gegaan (gemeten op 3 meetmomenten). Daarnaast is het zelfvertrouwen en het enthousiasme gegroeid. Verwachting is dat zal worden doorgegaan.

Helmond: (3 meetmomenten) 90% van de leerlingen maakt een grote sprong voorwaarts. Er is een helder selectie criterium voor de schakelklas: D en E op de TAK-toets gekoppeld aan voldoende leerpotentieel (oordeel leerkracht)

Oosterhout: Bijkomend positief effect van schakelklassen is, dat de andere klassen ook kleiner worden en dat (daardoor?) ook daar de leerresultaten verbeteren.

Rotterdam: Scholen en leerlingen zijn enthousiast, maar resultaten blijven laag.

Zeeland: Leerlingen gaan vooruit; scholen willen schakelklassen voortzetten.

Den Haag: Monitor op basis van CITO-LVS / Peabody. Vooral de leerlingen in VSD-klassen gaan vooruit, in de bovenbouw meer dan in de onderbouw. Deeltijd levert het minst op (i.t.t. de landelijke evaluatie!). Vooruitgang meestal 1 niveau.

Arnhem: M.n. kopklas succesvol. Veel VSD-klassen in Arnhem. Scholen zijn positief.

Capelle, Delft: Monitor schakelklassen door CED-groep. Scholen zijn enthousiast en gaan taalbeleid opzetten.

Enschede: Onderzoek door logopedisten laat zien dat 21% van de kinderen onvoldoende de Nederlandse taal beheerst. Volgens IB-ers heeft 25% een taalachterstand. De schakelklas is een van de instrumenten in het gemeentebrede taalbeleid. Lezen is het speerpunt en de resultaten na twee jaar zijn uitstekend.

Heerlen: We zagen een terugval na enige tijd. Er is een netwerk van schakelklasleerkrachten die de gegevens uitwisselen. Schakelklas is onderdeel van taalbeleid (taalpilots-wsns, vastgelegd in de LEA).

Conclusies:

Wat werkt

- Integrale benadering: schakelklassen als onderdeel van taalbeleidsplan
- Evalueren zowel kwalitatief als kwantitatief
- Ouders betrekken
- Als gemeenten samenwerken met schoolbesturen (LEA als instrument gebruiken)

Risico: Wanneer in de regelgeving de omschrijving van schakelklassen wordt losgelaten, kan de aanpak verworden tot wat extra RT. Dat voldoet in bepaalde gevallen (technisch lezen bijv) maar is in andere situaties niet voldoende. Een vaste groep biedt bovendien voordelen voor leerlingen, ouders en de leerkracht.

Utrecht, juni 2009

Paul Kooiman en Karin Hoogeveen

Sardes

Bijlage: Samenvatting Quick Scan Schakelklassen 2009

In de onderstaande tabel geven we een overzicht van alle aantallen schakelklassen, die in het voorafgaande zijn genoemd. We presenteren de totale aantallen schakelklassen, voor verschillende varianten, en de gemiddelde aantallen per gemeente.

Bij het berekenen van de gemiddelden hebben we de gemeenten *zonder* schakelklassen buiten beschouwing gelaten. De aantallen van de verschillende varianten tellen niet precies op tot het totaal, doordat we niet van alle gemeenten een volledige opgave van gegevens hebben gekregen.

Tabel 8 Aantal schakelklassen, totalen en gemiddelde aantallen per gemeente

	G4 (N = 4)		G27 (N = 23)		Overige gemeenten (N = 49)		Totaal (N = 76)	
	Totaal	Gem.	Totaal	Gem.	Totaal	Gem.	Totaal	Gem.
Schakelklassen voor neveninstromers	23	6	42	2	18	>1	83	1
Deeltijdschakelklassen	57	14	121	5	111	2	289	4
Voltijdschakelklassen	131	33	65	3	45	1	241	3
Schakelklassen met verlengde schooldag	11	3	31	1	12	>1	54	1
Totaal aantal schakelklassen	219	55	222	10	153	3	594	8

Uit het onderzoek naar de effecten van schakelklassen weten we hoeveel leerlingen er gemiddeld in een schakelklas zitten. Op basis van deze aantallen komen we tot de volgende schatting van het totaal aantal leerlingen in de schakelklas.

Tabel 9 Schatting van het totaal aantal leerlingen in de schakelklassen

	Aantal schakelklassen	Gem. aantal leerlingen per schakelklas*	Totaal aantal leerlingen in schakelklassen
G4	219	12,6	2.759
G27	222	9,4	2.087
Overige gemeenten	153	8,4	1.285
Totaal	594	10,5	6.237

* Bron: ITS/SCO Kohnstamm Instituut

We wijzen er op dat deze schatting vrijwel zeker een *onderschatting* is, aangezien de respons op ons onderzoek niet volledig is. Van de overige gemeenten heeft een derde niet aan de quickscan meegewerkt.